

Pioniers voor een biodiverse school.

Fiche 9: Naar een biodiverse school.

2e graad secundair onderwijs

Inhoud.

Tijdens deze activiteit gaan leerlingen aan de slag om hun **(school)omgeving aan te passen voor een hogere biodiversiteit**. Met deze fiche leren leerlingen kijken door de ogen van dieren en ontdekken ze wat die nodig hebben om het hele jaar door voldoende voedsel, nest- en schuilplekken te vinden. Het resultaat is een **concreet voorstel van aanpassingen** in de inrichting en beheer om van de (school)tuin een meer biodiverse omgeving te maken.

Leerdoelen.

Doorstroomfinaliteit - Dubbele finaliteit - Arbeidsmarktfinaliteit

Deze inspiratiefiche draagt bij aan

Sleutelcompetentie 6: Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie (Wetenschappen).

- **06.31** De leerlingen leggen het verband tussen materie- en energiestromen in een ecosysteem.

Sleutelcompetentie 7: Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven.

- **07.04 / 07.04 / 07.04** De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.

Sleutelcompetentie 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties.

- **15.02 / 15.02 / 15.02** De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.

Structuur en materiaal.

Inhoud

Locatie en tijd

Materiaal

Duur

INTRODUCTIE

- De resultaten van de inventarisatiewandeling worden kort besproken.
- De leerlingen kiezen een diersoort die ze zullen onderzoeken.

Binnenruimte.
Kan het hele jaar.

Werkbladen inventarisatiewandeling.

10'

KIJKEN DOOR DE OGEN VAN DIEREN

- De leerlingen verwerken individueel of per 2 de informatie over een diersoort.
- De leerlingen vormen groepen per diergroep en maken concrete keuzes.

Binnenruimte.
Kan het hele jaar.

Werkblad kijken door de ogen van dieren.

60'

Werkblad checklist.

Werkblad concrete keuzes.

PLAN VOOR EEN BIODIVERSE SCHOOL

- De leerlingen voegen hun ideeën toe aan de plattegrond en komen uiteindelijk tot een klassikaal voorstel.
- De leerlingen werken een concreet stappenplan uit om (delen van) het plan te realiseren.

Binnenruimte.
Kan het hele jaar.

Plattegrond van de school.

30'

Post-its.

Introductie.

In Vlaanderen nemen **privé-tuinen ongeveer 9% van de ruimte** in beslag, dat is drie keer meer dan de oppervlakte van natuurgebieden. Als we ook de oppervlakte van tuinen van scholen, zorginstellingen en bedrijven meetellen, komen we zelfs aan **12%**, en wordt het duidelijk dat tuinen een belangrijke **bijdrage kunnen leveren aan het verhogen van de biodiversiteit**.

Maar wat is nu precies een biodiverse tuin? Gewoon het gras laten groeien of een voederplank voor vogels plaatsen is vaak niet voldoende. Welke plantensoorten kies je, en hoe beheer je de tuin? Door een goede keuze van biotopen en plantensoorten kan je tal van dieren aantrekken en daar houden. Maar hoe doe je dat? Om dat te weten te komen leer je best eerst meer over **de ecologie van deze diersoorten** en wat ze precies nodig hebben om te kunnen overleven. Vervolgens kan je vanuit deze kennis aan de slag om dit te voorzien in de schooltuin.

Vorbereiding.

Tijdens de wandeling in inspiratiefiche 8 maakten de leerlingen kennis met tal van manieren om tuinen biodiverser te maken. Neem kort de tijd om **de belangrijkste bevindingen van de wandeling te bespreken**. Dit kan dienen als inspiratie tijdens het verdere verloop van deze fiche.

De leerlingen zullen de schooltuin bekijken door **de ogen van 9 diergroepen**.

- Kleine zoogdieren
- Vogels
- Amfibieën
- Wilde bijen
- Dagvlinders
- Nachtvinders
- Bodemdieren
- Libellen en juffers
- Sprinkhanen

Elke diergroep wordt vertegenwoordigd door **3 of 4 dieren**. Selecteer op basis van het werkblad Kijken door de ogen van dieren (**bijlage 1**) de dieren die het **meest relevant zijn voor jullie schooltuin**, rekening houdend met de grootte van de klasgroep. Probeer zoveel mogelijk verschillende diergroepen te behouden.

Verdeel de geselecteerde dieren over de klasgroep (één dier per leerling of één dier per 2 leerlingen).

Kijken door de ogen van dieren.

De leerlingen **verwerken individueel of per 2** informatie over één specifieke diergroep en over één specifiek dier dat tot die diergroep behoort. Dat doen ze met behulp van het werkblad Kijken door de ogen van dieren (**bijlage 1**). Met deze informatie vullen ze de checklist Wat heeft mijn dier nodig in (**bijlage 2**).

Tip!

Om tijd te sparen kan je deze opdracht als thuisopdracht meegeven aan de leerlingen.

Deze checklist is opgedeeld in **4 categorieën** waarmee je best rekening houdt:

- voedselaanbod
- geschikte plekken
- tuininrichting
- beheer

Tip!

In Inspiratiefiche 3 werden de leerlingen opgedeeld in verschillende expertengroepen. Zorg dat verschillende experts nu samen een groepje vormen. Vermijd dus zo veel mogelijk dat dezelfde experts samenzitten. Praktisch kan je dit gemakkelijk organiseren door de experts een kleuretiket te geven bv. bodemexperts = groen; vegetatie/bloeiboog-experts = geel; enz.

De leerlingen **groeperen zich vervolgens per diergroep**. Dus de leerlingen die de informatie gelezen hebben van de kleine zoogdieren komen samen, net zoals de leerlingen van de vogels, amfibieën, wilde bijen, nachtvlinders, etc.

Elke groep legt de individueel ingevulde checklists samen en maakt op basis daarvan **enkele concrete keuzes** voor aanpassingen aan de (school)tuin, specifiek voor de diergroep. Voor elke **categorie stellen ze 2 ingrepen voor** en vullen dit in op het werkblad Concrete keuzes (**bijlage 3**). Let erop dat de ingrepen concreet op de schooltuin geënt zijn. Ze moeten dus bijvoorbeeld niet voorstellen dat er geen omheining moet zijn als de schooltuin ommuurd is.

De leerlingen vertrekken idealiter vanuit het beeld dat ze hebben opgebouwd tijdens de **inventarisaties van het schoolterrein** in de vorige inspiratiefiches. De groep 'wilde bijen' houdt bv. zeker rekening met de voorgestelde planten uit inspiratiefiche 7 'bloeiboog'.

Plan voor een biodiversere school.

De leerkracht tekent vooraf **een schematische plattegrond van de school** op een groot blad of stuk behangpapier. Ankerpunten aan zoals de ligging van het schoolgebouw, de speelplaats, een grensmuur, de tuin,... worden aangeduid.

De verschillende groepen **noteren hun 2 ideeën per categorie op post-its** en kleven die op de plattegrond.

Samen met de hele klas worden de **voorstellen besproken, herschikt en overlappende voorstellen samengevoegd**. Zorg dat de hele klas uiteindelijk tot een gedragen voorstel komt dat maximaal rekening houdt met alle soorten dieren.

De leerlingen bepalen vervolgens welke ingrepen **gemakkelijk haalbaar zijn** en dus als eerste kunnen gerealiseerd worden.

Vervolgens kan je een prioriteitenlijst samenstellen voor de komende 5 jaar.

Tip!

Je kan de post-its op een 'effort/impact' - grafiek kleven. In deze grafiek geeft de x-as weer hoeveel inspanning een maatregel kost, en de y-as hoeveel impact de maatregel heeft. De meest haalbare ingrepen zijn die met de laagste inspanning en de hoogste impact.

Nabespreking.

De biodiversiteit van de schooltuin verhogen is natuurlijk een mooie realisatie op zich, maar zijn er nog andere voordelen?

Bespreek samen met de klas het voorgestelde ontwerp op vlak van:

- Zorgt deze tuin voor verbinding met de ruimere omgeving (ontsnippering) ?
- Op welke manier is deze tuin bestand tegen ziekten en plagen ?
- Op welke manier is dit ook een klimaatbestendige tuin?

Uitbreidingen en alternatieven.

Aan het einde van deze inspiratiefiche is het interessant om de voorstellen van de **expertengroep rond 'externe communicatie'** uit inspiratiefiche 3 opnieuw te bekijken. Denk samen met hen en de klas na over manieren om draagvlak te creëren voor jullie voorstellen en om ze op school te implementeren.

Je kan eenvoudig de link maken met de **Sustainable Development Goals (SDG's)** van de Verenigde Naties. Door de biodiversiteit te verhogen werk je aan verschillende duurzaamheidsdoelen zoals geen honger, schoon water en sanitair, ongelijkheid verminderen, klimaatactie, leven in het water, leven op het land... Laat de leerlingen onderzoeken op welke manier biodiversiteit gelinkt is aan verschillende sdg's. Deel bijvoorbeeld de klas in verschillende (kleine) groepjes en geef elke groep een sdg die ze nader moeten onderzoeken. Dit kan door gebruik te maken van de [website van de sdg's](#).

Meer weten?

WEBSITES

- <https://biodiverszorggroen.be/bibliotheek-item/stappenplan-naar-een-klimaatvriendelijke-tuin/>
- <https://www.goodfoodatschool.be/nl/goodfoodschooll-toolkit/actiefiches/actiefiche-draagvlak-creeren>
- <https://www.mosvlaanderen.be/de-7-succesfactoren#draagvlak>